Jarkko Lahtinen

Sivistysvaliokunta 9.10.2024

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitykseen liittyen. Esityksessä ehdotetaan kumottaviksi varhaiskasvatuslain lainkohdat, joissa säädetään velvollisuudesta laatia paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja raportoida varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutuksesta.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että varhaiskasvatuksen raportointi ja suunnitelmavelvoitteita pyritään keventämään. Pidämme kuitenkin ongelmallisena sitä, että paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteesta luovutaan ja sen osalta esitetään peruspalvelujen valtionosuuden leikkausta.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen kumoaminen

Kuntaliitto huomauttaa, että Kuntaliiton kunnilta saatujen varhaiskasvatukseen kohdistuvien tehtävävelvoitteiden keventämistä koskevissa ehdotuksissa ei tämän velvoitteen poistamista ehdotettu. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen poistaminen ei vähennä työpanosta päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa, eikä hallintotyönkään vähenemistä pidetä todennäköisenä. Velvoitteen poistaminen ei myöskään vaikuta varhaiskasvatuksessa tarvittavien sijaisten ja muiden henkilöiden määrään vähentävästi. Vaikka esityksessä kuvataankin yleisesti hallinnollisen työn vähenemistä, jää edelleen paljon yksityiskohtaista suunnitelma- ja raportointivelvoitetta, jotka on tehtävä toimipistetasolla. Näin olleen **esitetyt säästöarviot eivät todellisuudessa toteudu**. Kunnat ovat tuoneen asian esille aiemmissa lakimuutoksen luonnosvaiheessa antamissaan lausunnoissa.

Paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmavelvoitteesta luopuminen voi johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen valtakunnalliseen suunnitelmaan perehtyminen ja sen käytännön soveltamista on jatkossa vahvemmin tuettava mm. Opetushallituksen tarjoamina koulutuksina

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

suomeksi ja ruotsiksi. Kuntaliitto huomauttaa, että Opetushallituksen täydennyskoulutukseen aiemmin ollutta rahoitusta pienennetään.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on ollut keskeinen keino sitouttaa henkilöstöä ja varmistaa, että perusteet on omaksuttu mahdollisimman hyvin. Paikallisissa suunnitelmissa on myös pystytty kuvaamaan oman kunnan näkökulmasta tärkeitä asioita, joita paikallisesti tulee ottaa huomioon. Se on toiminut myös tärkeänä kunnan ohjausvälineenä varhaiskasvatuksen tavoitteiden ja pedagogisen toteuttamisen osalta.

Kuten monet muutkin lakiluonnoksesta aiemmin lausunnon antaneet, pohdimme edistääkö paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen poistaminen yhdenvertaisten ja riittävän laadukkaan palvelun toteuttamista paikallisesti eri puolella Suomea.

Kuntaliitto pitää normien keventämisen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisempana toimenpiteitä, jossa suunnitelma- ja raportointivelvoitteet vähenevät hallintotoiminnan lisäksi yksittäisissä toimipisteissä päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. **Erilaiset päiväkoti- ja ryhmäkohtaiset kirjaamiset kuormittavat henkilöstöä ja eri toimilla tulisikin tavoitella työmäärän keventämistä toimipistetasolla. Mikäli siinä onnistutaan, on vaikutukset myös työntekijöiden työhyvinvoinnin ja työolosuhteiden parantumiseen moninkertaiset**.

Nykyisissä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on lukuisia kohtia, jotka on tarkoituksellisesti jätetty paikallisesti tarkennettaviksi ja osittain harkittaviksi. Kunnista saadun palautteen perusteella tätä pidetään jatkossakin erityisen tärkeänä. Muutos ei saa myöskään aiheuttaa sitä, että Opetushallitus laajentaa perusteita uusilla määräyksillä tai vaatimuksilla muuttamalla nyt paikalliseen suunnitelmaan jätettyjä asiakokonaisuuksia valtakunnallisiksi vaatimuksiksi. Riskinä Kuntaliitto näkee, että muutoksessa valtakunnalliset perusteet laajenevat. **Velvoitteen poistaminen kunnilta ei saa lisätä valtion virastojen työtaakkaa**.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan valtakunnallisessa suunnitelmassa voi edelleen olla paikalliseen harkintaan jätettäviä asiakokonaisuuksia, joiden osalta niiden toimeenpanosta ja toimintatavasta voidaan päättää paikallisesti, vaikka varsinaisen suunnitelman laadintavelvoitteesta nyt päätettäisiin luopua. Opetushallituksen toimivaltaa määrätä valtakunnallisten perusteiden sisällöstä tulee rajata pykälässä nykyistä selkeämmin. Kuntaliitto ehdottaa, että toimivaltamääräys

koskisi tarkkarajaisesti vain varhaiskasvatuksen sisältöön liittyviä asiakokonaisuuksia.

Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventäminen

Nykyisen lain mukaan varhaiskasvatustoimijoiden tulee tallentaa jokaiselle tietovarantoon tallennetulle työntekijälle seuraavat tiedot henkilön täydennyskoulutukseen osallistumisesta: täydennyskoulutuksen nimi, suorituspäivämäärä, koulutuspäivien määrä ja työntekijän tehtävänimike. Nyt tehtävän esityksen mukaan jatkossa henkilöstön täydennyskoulutusta koskevia tietoja ei tallennettaisi.

Kuntaliitto kannattaa täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventämistä. Tietojen tallentamisen osalta on ollut haastetta eikä kaikkien kuntien osalta toimintaa ole kyetty kunnollisesti vielä edes toteuttamaan. Saatu tieto ei ole ollut luotettavaa. Kuntaliitto on samaa mieltä siitä, että tallentamisvelvoitteen poistaminen vähentää pitkällä aikavälillä hallinnollista työtä. Kuntaliiton näkemyksen mukaan kunnissa seurataan henkilöstön täydennyskoulutusta kuitenkin joka tapauksessa ja mikäli tietoa siitä tarvitaan, lienee tarkoituksenmukaisempaa jollakin aikavälillä tehdä asian osalta erillistä valtakunnallista tiedonkeruuta.

Taloudelliset vaikutukset

Kuntaliitto pitää todennäköisenä, että esityksen mukaiset kustannussäästöt eivät tule toteutumaan täysimääräisesti. Kunnista saamamme palautteen perusteella vaikuttaa siltä, että paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopumisella ei nähdä olevan juurikaan vaikutusta hallinnollisen työn keventämiseksi. Esityksen mukaan peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään täysimääräisesti samanaikaisesti lain voimaan tulon kanssa, mikä osaltaan haastaa varhaiskasvatuksen järjestämiskustannusten hallintaa lähitulevaisuudessa.

Kuntaliitto muistuttaa, että varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset ovat viimevuosina nousseet voimakkaasti aiemmin tehtyjen varhaiskasvatuslain, varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain ja muiden yhteiskunnallisten muutosten johdosta. **On syytä olettaa, että kustannusvaikutukset aiemmin tehtyjen lakimuutosten osalta ovat olleet suuremmat kuin niihin valtion varaamat peruspalvelujen valtionosuuteen varatut lisäykset.**

Kuntaliitto pitää huolestuttavana, että nyt esitettyjen tehtävien luopumisen osalta ei velvoitteita määrättäessä niille ole ollut erikseen määriteltyjä kustannusvaikutuksia. Nyt esitetään säästöjä, joiden

osalta ei ole mitään varmuutta niiden oikeellisuudesta. Mahdollisten säästötavoitteiden osalta tulisi keskustella varhaiskasvatuksen järjestäjien kanssa ennen niistä päättämistä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Hanna Tainio
varatoimitusjohtaja

Jarkko Lahtinen
kehittämispäällikkö

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi